

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/150

Karar Sayısı : 2014/132

Karar Günü : 23.7.2014

R.G. Tarih-Sayı : 8.8.2014-29082

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR :

1-Ankara 15. İdare Mahkemesi (E.2013/150)

2-Ankara 9. İdare Mahkemesi (E.2014/7)

3-Ankara 8. İdare Mahkemesi (E.2014/39)

İTİRAZLARIN KONUSU : 15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Üst üste iki dönem Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanlığı yapan davacıların, 2015 yılında yapılacak seçimlerde tekrar aday olmalarının mümkün olup olmadığı hususunda tereddütlerin giderilmesi amacıyla yaptıkları başvurunun, Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarafından reddedilmesi üzerine, ret işleminin iptali istemiyle açılan davada, ret işleminin dayanağı olan itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptali için başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A-İtiraz Konusu Yasa Kuralı

15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren 11. maddesi şöyledir:

"Madde 11- Oda yönetim kurulu, oda meclisinin dört yıl için kendi üyeleri arasından seçtiği en az beş en çok yedi üyeden oluşur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Oda yönetim kurulu, iki yılda bir seçilmiş üyeleri arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir muhasip üye seçer.

Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerinedayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

A- E.2013/150 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü uyarınca; Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımıyla 11.12.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B- E.2014/7 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü uyarınca; Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımıyla 29.1.2014 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

C- E.2014/39 Sayılı Başvuru Yönünden

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü uyarınca; Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımıyla 13.3.2014 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARLARI

15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle yapılan E.2014/7 sayılı itiraz başvurusunun 29.1.2014 gününde, E.2014/39 sayılı itiraz başvurusunun ise 13.3.2014 gününde, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2013/150 sayılı dava ile birleştirilmesine, esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin E.2013/150 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, Raportör Murat ARSLAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, dava konusu kuralda öngörülen *"Ziraat odalarında üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyecekleri"* biçimindeki yasaklamanın seçme ve seçilme hakkına müdahale olduğundan demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralda, Ziraat odalarında üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

İtiraz konusu kurala ilişkin gerekçeden, öngörülen düzenlemenin belirtilen görevlere seçilmede fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla yasalaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileri olduğu belirtilmiştir. Tüzelkişilikleri olan bu tür meslek kuruluşlarının yönetsel vesayet ağırlığı, yönetim ve mali konularda denetim yoğunluğunu getirmekle birlikte, organlarını kendi üyeleri arasından kanunda belirlenen yöntemlere göre seçmeleri ilkesi benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olması kuralını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır. Kuşkusuz demokratik düzenin en belirgin niteliği de seçimlerdir. Seçimlerin adaletli bir katılım ile serbest, eşit ve genel-oy ilkelerine dayalı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülen düzenleme uyarınca, oda ve borsa organlarında başkanlık yapacakların, kanunda gösterilen usullere göre seçilecekleri açıktır. Ancak bu yetki, seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemektedir. Kanunla seçim konusunda yapılacak düzenlemelerin demokratik hukuk devletiyle bağdaşır olması gerekir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış olup, hukuk devleti; hak ve özgürlükleri güvenceye alan devlettir. Kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması ve keyfi davranmaması gerekir.

Demokratik hukuk devletinde temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alınması esastır. Demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez unsurlarından birisi de özgür, genel, eşit ve gizli oya dayalı, hoşgörü, açık fikirlilik ve çoğulculuk anlayışı içerisinde ilgililerin birbirleriyle rekabet edebildiği dürüst ve düzenli seçimlerin varlığıdır. Bu şekildeki bir devlette yönetime gelmede ve ayrılmada tek yol seçimler olup, buna ilişkin yasaklar "demokratik hukuk devleti ilkesi"yle bağdaşmaz.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Ziraat Odalarının yönetim kurulu başkanlığı gibi görevlere "seçilme hakkı" demokratik bir haktır. İptali istenen kuralla, Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülmeyen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı mümkün değildir. Bu yasak seçime katılan üyelerin kanaatinin serbestçe oluşmasını engellediğinden üyeler yönünden "seçme" adaylar yönünden "seçilme" hakkına müdahale oluşturmuştur. Kamu

kurumu niteliğinde olsa da sivil toplum örgütlerine bu tür seçilememe yasakları getirilmesi demokratik hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmayacağından Anayasa'ya aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Haşim KILIÇ, Alparslan ALTAN, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN ve Erdal TERCAN bu sonuca farklı gerekçeyle katılmışlardır.

Nuri NECİPOĞLU, Zühtü ARSLAN ve Hasan Tahsin GÖKCAN bu görüşe katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Nuri NECİPOĞLU, Zühtü ARSLAN ile Hasan Tahsin GÖKCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 23.7.2014 gününde karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Üye

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Üye

Üye

Engin YILDIRIM

Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

FARKLI GEREKÇE

15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrası uyarınca, iki dönem üst üste yönetim kurulu başkanlığına seçilenlerin yeniden aday olmalarını engelleyen kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilerek Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

6964 sayılı Kanun'un amacı, Ziraat Odaları ile bunların üst kuruluşu niteliğinde olan Ziraat Odaları Birliğinin kuruluş ve işleyişini düzenlemektir. Bu Kanuna göre Ziraat Odaları ve üst kuruluş olan Ziraat Odaları Birliği kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Anayasa Mahkemesinin önüne gelen uyuşmazlıkta iptali istenilen kural ise, 6964 sayılı Kanun'un 11. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler.*" kuralıdır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir

hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasa'ya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasakoyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir. Buna göre, yasaların adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

6964 sayılı Kanun'un 11. maddesinin gerekçesinde, üst üste iki dönem başkanlık yapanlar için getirilen sınırlamanın *"fırsat eşitliğini sağlamaya"* yönelik olduğu belirtilmiştir. Anayasa'ya aykırılık itirazında çözümlenmesi gereken sorun düzenlemenin amacı ile bireye getirilen yükümlülük ve sınırlama arasında adil bir denge ve ölçünün bulunup bulunmadığının belirlenmesidir.

Anayasa'nın 135. maddesi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim organlarının seçim usullerinin belirlenmesi yetkisini yasa koyucuya bırakmıştır. Bu nedenle, demokratik ilkeler çerçevesinde seçimlerde uyulacak kuralların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Kamu yararı veya anayasal başka bir gerekçe ile bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu organında bir veya iki dönem başkanlık yapanın, makul bir süre ile seçilemeyeceği hususunda yasa koyucu düzenleme yapma yetkisine sahiptir.

Ancak eldeki işte olduğu gibi, belli bir gerekçeyle görev ve seçilme açısından süreli bir sınırlama getirilmişse, Anayasa Mahkemesi konulan gerekçenin anayasallık denetimini yapacak ve yasa koyucunun takdir yetkisini Anayasa'da belirtilen ilkeler çerçevesinde kullanıp kullanmadığını denetleyecektir. Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, kamu yararı amacıyla da olsa, bireyler aleyhine yapılacak düzenlemelerde, adalet ve hakkaniyet ölçütleri göz önünde tutulmalıdır. İtiraz konusu kuralda, üst üste iki dönem aynı görevi yapanların iki seçim dönemi geçmedikçe, bir başka ifadeyle 8 yıl gibi uzun bir süre geçmedikçe, yeniden aynı görevlere seçilemeyecekleri hükme bağlanmaktadır. Seçilme hakkına *"fırsat eşitliğini sağlama"* gerekçesiyle konulmuş olan 8 yıllık sınırlama, öngörülen amaç ile bireye getirilen sınırlama arasındaki dengeyi, hakkında sınırlama getirilen kişi aleyhine olacak şekilde bozmuş ve bu niteliğiyle getirilen düzenleme ile adalet ilkesinden uzaklaşmıştır.

Bu gerekçelerle, 15.5.1957 günlü, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasında yer alan *"Üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanlar, aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemezler."* şeklindeki düzenleme, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti" ilkesine aykırı olduğundan bu nedenle iptaline karar verilmelidir.

Belirtilen nedenlerle, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali yönündeki çoğunluk kararına açıklanan bu gerekçelerle katılıyoruz.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Alparslan ALTAN	Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 11. maddesinin üçüncü fıkrası, Ziraat odalarında üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanlığı yapmış olanların aradan iki seçim dönemi geçmedikçe aynı göreve yeniden seçilemeyeceklerini düzenlemektedir.

Mahkememiz çoğunluğu, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 135. maddesinde öngörülmemeyen bir yasak getirdiği, seçme ve seçilme hakkına müdahale niteliğinde olan bu yasağın demokratik hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, dolayısıyla Anayasa'nın 2. ve 135. maddesine aykırılık teşkil ettiği görüşündedir. Bu sonuca farklı gerekçeyle katılan üyelerimize göre ise kural seçilme hakkına ölçsüz bir sınırlama getirdiği için Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir.

Bu iki görüşe de aşağıdaki nedenlerle katılamıyoruz.

1. Meslek kuruluşlarının organlarının oluşumuna dair esaslar Anayasa'nın 135. maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Bu maddeye göre '*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları... kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.*' Bu durumda söz konusu kuruluş ve üst kuruluşların organları, (a) kendi üyeleri tarafından, (b) kanunda gösterilen usullere göre, (c) yargı gözetimi altında ve (d) gizli oyla seçilir. Ayrıca, siyasi partiler bu kuruluşların seçimlerinde aday gösteremezler. Bunların dışında, meslek kuruluşlarının seçimlerine ilişkin başka bir anayasal hüküm bulunmamakta, diğer hususlar kanun koyucuya bırakılmaktadır.

Kanun koyucunun, Anayasa'da belirtilen esaslara aykırı olmamak kaydıyla, bu kuruluş ve üst kuruluşların seçimine ilişkin düzenleme yaparken, meclis ve yönetim kurulu gibi organların görev ve yetkilerine, organların kimlerden ve kaç kişiden oluşacağına, başkan ve

üyelerin diğer organlarda görev alıp alamayacaklarına dair kurallar koyabileceği ve dahası koyması gerektiği hususu izahtan varestedir. Benzer şekilde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında yöneticilik yapacakların görev süreleri ile seçilme yeterlilikleri gibi Anayasa'da yer almayan konularda düzenleme yapma yetkisi kanun koyucuya aittir. Yasamanın asliliği ve genelliği ilkesi, anayasada açıkça düzenlenmeyen alanlarda parlamentonun serbestçe kural koyabilmesini gerektirir. Ayrıca, Anayasa'nın 135. maddesinde yer alan '*kanunda gösterilen usullere göre*' ibaresi, meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının seçimlerini düzenleme yetkisinin kanun koyucuya bırakıldığını göstermektedir.

Mahkeme çoğunluğu, Anayasa'nın 135. maddesiyle kanun koyucuya verilen düzenleme yetkisinin 'seçim usullerinin belirlenmesiyle sınırlı olup, seçme ve seçilme hakkının kullanılmasına yönelik bir yasaklamayı içermemekte' olduğu, bu nedenle maddede 'öngörülme-yen belli süre başkanlık yapanların aradan sekiz yıl geçmedikçe yeniden seçilemeyeceklerine ilişkin yasağın demokratik gereklerle izahı'nın mümkün olmadığı görüşündedir. Bu görüş, meslek kuruluşlarının organlarına yönelik seçme ve seçilme faaliyetini adeta mutlak hale getirmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bir meslek kuruluşunda, yöneticilerin aynı mesleğe mensup kişilerin oluşturduğu organlar tarafından seçilmesi, Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen ve tipik anlamda siyasi haklardan olan seçilme hakkının kullanımı kapsamında değerlendirilemez. Burada bazı yönlerden kamu gücü kullanan bir meslek örgütünün organlarının sınırlı bir katılımla oluşturulması söz konusudur. Kaldı ki, bir an için Anayasa'nın 67. maddesinin geniş yorumlanması sonucunda meslek kuruluşlarındaki başkanlık seçiminde aday olma, seçilme hakkının tezahürü olarak kabul edilse bile, bu hakkın sınırsız olmadığı açıktır. Nitekim, 67. madde uyarınca vatandaşlar seçme, seçilme ve halkoylamasına katılma haklarına 'kanunda gösterilen şartlara uygun olarak' sahip olup, bu 'hakların kullanılması kanunla düzenlenir'.

2. Meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarında üst üste iki dönem yöneticilik yapanların belli bir süre geçmeden aynı göreve yeniden seçilemeyeceklerine dair kuralların, fırsat eşitliğinin sağlanması, uzun süre görevde kalmanın sonucu ortaya çıkabilecek güç zehirlenmesinin ve idari yozlaşmanın önlenmesi ve nesillere bağlı zihniyet değişiminin yönetime yansması gibi amaçları olduğu açıktır.

Bu tür mülahazalarla, hukuk düzenimizde seçimle gelinen bazı görevlerde benzer süre sınırlamaları bulunmaktadır. Yakın zamana kadar Cumhurbaşkanlığına yedi yıllığına ve bir kez, 2007 yılında yapılan değişiklikle de beş yıllığına ve en fazla iki dönem seçilenebilmesi bunun tipik örneğidir. Demokratik ülkelerin tamamına yakınında benzer süre sınırlamaları bulunmaktadır. Bu sınırlamaların temel amacı, devlet başkanlığı görevine gelen kişilerin bulundukları görevde çok uzun süre kalmaları sonucu, iktidarın sağladığı imkânlardan yararlanmak suretiyle konumlarını pekiştirmelerini ve muhtemel yozlaşmaları önlemektir. Başka bir ifadeyle, bu tür sınırlamalar demokratik rejimlerde 'seçilmiş krallar'ın ortaya çıkmasını engellemeye dönük tedbirlerdir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına benzer şekilde, kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip olan ve organları belli ölçüde kendi mensupları tarafından belirlenen üniversitelerde de rektörlük için sınırlı bir süre öngörülmüştür. Anayasa'da sınırlayıcı bir hüküm olmadığı halde, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 13. maddesi üniversite öğretim üyelerinin oylarıyla başlayan süreçte Cumhurbaşkanı tarafından seçilen rektörlerin görev süresini dört yıl ve en fazla iki dönem olarak sınırlandırmıştır.

Esasen Mahkememiz de bir süre öncesine kadar, meslek kuruluşlarının seçimlerini düzenleme ve sınırlamalar getirme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olduğu görüşündeydi. Mahkemenin 18/5/2011 günlü, 2008/80 esas ve 2011/81 karar sayılı kararında şu sonuca ulaşılmıştır: *'Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunla gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olduğu belirtilmiştir. Bu düzenleme uyarınca, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'nin yönetim organlarının seçim usullerinin kanunla belirleneceği açıktır. Demokratik ilkeler çerçevesinde seçimlerde uyulacak kuralların belirlenmesi kanun koyucunun takdir yetkisi içindedir. Üst üste iki dönem başkanlık yapanların iki dönem yönetim kurulu üyesi seçilmesinin yasaklanmasında Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.'*

Bu görüşün somut dava bakımından da geçerli olduğunu, değiştirilmesini gerektiren kabul edilebilir bir gerekçenin bulunmadığını düşünüyoruz.

3. İtiraz konusu kuralda dört, altı ya da sekiz yıl gibi belirli bir sürenin değil, görev döneminin esas alınması ve görevde kalınan süre kadar yeniden seçilememesi esasının getirilmesi de sınırlamanın kendi içinde tutarlı ve ölçülü olduğunu göstermektedir. Burada esas olan, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Ziraat odalarında yönetim kurulu başkanlığı için önceden belli bir görev süresinin öngörülmesidir. Bu süre kısıtlaması başkanlığa seçilecek ve onları seçecek olanlar tarafından önceden bilinmektedir. Ayrıca, itiraz konusu kurallar **aynı göreve** yeniden seçilmeyi sınırlandırmaktadır. Oda yönetim kurulu başkanlığı yapanların, oda meclisi üyeliği veya oda yönetim kurulu üyeliğine seçilmelerinin önünde bir engel bulunmamaktadır. Dahası, üst üste iki dönem yönetim kurulu başkanı seçilenlerin oda meclisi başkanlığına seçilebilmeleri de mümkündür. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralla getirilen sınırlama ölçülülük ilkesine aykırı değildir.

Açıklanan gerekçelerle, çoğunluğun iptal yönündeki görüşlerine katılmıyoruz.

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN